

Полазећи од Устава Републике Србије по којем свако има право на здраву животну средину и на благовремено и потпуно обавештавање о њеном стању, као и да је свако, а посебно Република Србија и аутономна покрајина, одговоран за заштиту животне средине,

Имајући у виду нормативни оквир у области животне средине, а пре свега међународну Декларацију о животној средини и развоју (Рио декларација) донету на конференцији Уједињених нација у Рио де Жанеиру 1992. године, одредбе Закона о заштити животне средине ("Сл. гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11 - одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 - др. закон и 95/18 - др. закон), Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16 и 95/18 - др. закон) и других домаћих и међународних општих правних аката у овој области,

На основу чл. 13. и 31. алинеја друга Статута Аутономне покрајине Војводине („Сл. лист АПВ“, број 20/14),

Скупштина Аутономне покрајине Војводине, на седници одржаној _____, донела је

Д Е К Л А Р А Ц И Ј У О ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У АУТОНОМНОЈ ПОКРАЈИНИ ВОЈВОДИНИ

I

Суочена са кључним изазовима нашег времена у области животне средине, Аутономна покрајина Војводина, преко својих органа:

- 1) *Предузеће мере* да се у процесу образовања младих стичу знања и подиже свест о значају заштите, унапређивања животне средине и одрживог развоја, као и о изворима, узроцима и последицама њеног загађивања;
- 2) *Подстицаће* рад институција јавне управе, као и рад научноистраживачких и образовних институција, које се баве заштитом животне средине и *обезбедиће* услове за потпуну и отворену размену информација међу научницима и доносиоцима одлука;
- 3) *Развијаће* сарадњу са организацијама цивилног друштва у области заштите животне средине позивајући цивилне групе да се укључе у доношење одлука о одрживом развоју и промовисању начела заштите животне средине, обезбеђујући им благовремени приступ

информацијама, користећи истовремено њихове информације и стручност;

- 4) *Промовисаће* концепт циркуларне економије, примењујући финансијске подстицаје за истраживања и иновативне приступе у области животне средине, стварајући услове за развој еколошки нешкодљивих технологија и система управљања животном средином и пружајући подршку обукама у вези са еколошким аспектом управљања предузећима и политикама које резултирају активностима и производима који имају мањи негативни утицај на животну средину.

II

Свесни да се животна средина, економски и друштвени развој не могу посматрати као изоловане области, посвећени деловању којим се обезбеђује заштита и адекватно управљање природним вредностима, које су основа одрживог развоја, покрајински органи унапредиће своје напоре како би остварили комплексне и захтевне циљеве:

- 1) *Спроводиће* доследно све мере интегрисане заштите природних вредности и биолошке разноврсности на територији Аутономне покрајине Војводине. *Уложиће напоре* за унапређење система заштићених подручја, који обухвата: национални парк, парк природе, предео изузетних одлика, строги резерват природе и специјални резерват природе, споменик природе и заштићено станиште. Осим повећања укупних површина под заштитом, *ангажоваће* се и на успостављању еколошке мреже и развоју ефикасног система управљања у овим подручјима.
- 2) *Унапредиће* систем контроле и праћења (мониторинг) свих фактора који утичу на угроженост природе и тиме на биолошку и геолошку разноврсност. Полазећи од података садржаних у Националном регистру извора загађивања *обезбедиће* непрекидно вршење надзора, у складу са законом, ради раног упозоравања и отклањања проблема који директно узрокују угроженост животне средине на територији Аутономне покрајине Војводине.
- 3) *Развијаће* сарадњу са надлежним државним органима и *подржаваће* очување, унапређење, одрживо коришћење, уређење и приказивање природних и других вредности подручја Националног парка „Фрушка гора“. У том смислу, *помагаће* надлежним органима у настојањима да се поправи штета која се нанесе активностима, делатностима и процесима који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја, а утврђују се Планом управљања Националним парком Фрушка гора. Фактори угрожавања су: саобраћај, површински копови, отпад, дивља градња, објекти у Националном парку, сакупљање дивљих биљака, животиња и гљива, пашарење, шумокрађа и бесправна сеча, криволов, посетиоци и пожари.

- 4) *Ангажоваће се на повећању покривености Аутономне покрајине Војводине шумама, која је тренутно на нивоу од 6,51% површине. Подржаће планове којима је предвиђено да се сади више шума, да се гаје шуме које су продуктивније и отпорније, да се постојеће шуме заштите и смање загађивачи који на њих утичу. Развијаће урбано шумљавање ради озелењавања свих насељених места, подстицаће коришћење шума са малим штетним утицајем, као и одрживо управљање свим областима које се граниче са шумама.*
- 5) *Подстицаће и координираће сарадњу јединица локалне самоуправе на припреми заједничких пројеката за изградњу регионалних депонија, као и за решавање питања санације и рекултивације несанитарних депонија. Подржаће мере јединица локалне самоуправе за превазилажење проблема у области управљања отпадом, одговорног поступања са отпадом.*
- 6) *Упутиће препоруке јединицама локалне самоуправе на територији Аутономне покрајине Војводине да својим плановима и програмима управљања природним ресурсима и добрима утврде мере за отклањање штете нанете екосистемима услед неодрживог коришћења и бацања производа израђених од пластике, укључујући и забрану коришћења пластичних кеса и других пластичних производа предвиђених за једнократну употребу, до краја 2020. године. Истовремено, подржаће активности на проналажењу приступачних алтернатива које су нешкодљиве по животну средину.*
- 7) *Предузеће мере да установе чији је оснивач Аутономна покрајина Војводина, до краја 2024. године припреме пројектну документацију на основу које ће, најкасније до краја 2029. године, постојеће системе за загревање објеката које користе заменити енергетски ефикасним системима. Предузеће мере у правцу смањења штетне емисије у процесу сагоревања енергената и коришћење обновљивих извора енергије, уз поштовање принципа одрживог развоја.*
- 8) *Настојаће, у сарадњи са органима градова: Нови Сад, Вршац, Зрењанин, Кикинда, Панчево, Сомбор, Сремска Митровица и Суботица, да у наредних 10 година приоритетно подстичу пројекте и технологије за унапређење јавног градског превоза набавком еколошки прихватљивијих возила која ће трошити алтернативна горива. По истеку овог периода, у наредних пет година, ове мере ће се предузимати и у општинама на територији Аутономне покрајине Војводине, које имају организован јавни превоз. Модернизацијом јавног градског превоза постигло би се смањење емисије гасова који стварају ефекат стаклене баште и производи штетне материје које утичу на здравље људи.*

- 9) *Наставиће* са подршком јединицама локалне самоуправе на припреми и реализацији пројеката за изградњу постројења за прераду воде за пиће. Неопходно је да се технолошким линијама савремених постројења омогући континуирано снабдевање грађана здравом пијаћом водом.
- 10) *Пружаће* финансијску и административну подршку јединицама локалне самоуправе у напорима да обезбеде пројектно-техничку документацију и изградне системе за прераду отпадних вода са пратећом инфраструктуром. Имајући у виду да су воде у Аутономној покрајини Војводини добрим делом загађене, неопходно је елиминисати или смањити узроке загађења, смањити количину штетних материја и предузети мере да се загађена вода, након обраде пречишћавањем, врати поново у систем.
- 11) *Предузеће* мере за безбедније коришћење токсичних хемикалија. *Залагаће* се за бољу контролу пестицида и укидање или забрану хемикалија високог ризика. *Предузеће активности* на смањењу ризика употребом мање токсичних или нехемијских средстава и подстицаће иновације и размену знања у области управљања хемикалијама како би се обезбедили безбеднији и мање токсични токови материјала у циљу заштите здравља људи и животне средине.

III

Имајући у виду да трошкови последица неактивности могу да превазиђу финансијске трошкове спровођења мера одрживог развоја и нанесу несагледиву штету по јавно здравље и друштвени развој у целини, Аутономна покрајина Војводина, у складу са законом, обезбеђује средства за заштиту животне средине у свом буџету.

Органи Аутономне покрајине Војводине у сарадњи са Владом Републике Србије и другим државним органима, ради постизања склада између заштите биолошке разноврсности и коришћења биолошких ресурса, коришћењем средстава националних фондова подстицаће иновативне економске механизме и модалитете који су неопходни да би се обезбедила додатна финансијска средства за ове намене.

Свесни неопходности обезбеђивања финансијских средстава за одрживе инвестиције и унапређење одрживих пословних модела, Аутономна покрајина Војводина преко својих органа пружаће сву потребну подршку пројектима којима се конкурише за средства из програма и фондова Европске уније, Уједињених нација и међународних организација.

IV

Ова декларација објавиће се у „Службеном листу Аутономне покрајине Војводине“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

ПРАВНИ ОСНОВ

Правни основ за доношење Декларације о заштити животне средине у Аутономној покрајини Војводини садржан је у члану 13. Статута Аутономне покрајине Војводине („Сл. лист АПВ“, број 20/14) којим је прописано да Аутономна покрајина Војводина обезбеђује услове за заштиту и унапређивање животне средине, предузима мере за спречавање и отклањање штетних последица које угрожавају животну средину и доводе у опасност живот и здравље људи и уређује друга питања од покрајинског значаја, у складу са законом. Чланом 31. алинеја друга, Статута Аутономне покрајине Војводине прописано је да Скупштина Аутономне покрајине Војводине доноси покрајинске скупштинске одлуке, резолуције, декларације, препоруке, закључке и друге акте.

РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

Устав Републике Србије („Сл. гласник РС“, број 98/06) у члану 74. нормира право свакога на здраву животну средину и на благовремено и потпуно обавештавање о њеном стању. Истим чланом нормирана је дужност свакога да чува и побољшава животну средину, као и одговорност свакога, а посебно Републике Србије и аутономне покрајине, за заштиту животне средине.

Конференција Уједињених нација о заштити животне средине и развоју (УНЦЕД), одржана јуна 1992. године у Рио де Жанеиру (Бразил) била је најзначајнија конференција Уједињених нација у овој области. Рио Самит представља прекретницу у односу човека према животној средини. Рио декларација представља међународни консензус између политике и развоја животне средине. Садржи 27 принципа којима је први пут дефинисан појам одрживог развоја. Управо овом декларацијом, потписаном од стране свих земаља учесница, наглашава се да је заштита животне средине саставни део развоја.

Законом о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. ("Сл. гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11 - одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 - др. закон и 95/18 - др. закон) уређен је интегрални систем заштите животне средине којим се обезбеђује остваривање права човека на живот и развој у здравој животној средини и уравнотежен однос привредног развоја и животне средине у Републици Србији. Чланом 4. став 1. тачка 2. истог закона, аутономна покрајина одређена је као један од субјеката система заштите животне средине, који су дужни да чувају и унапређују животну средину.

Закон о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16 и 95/18 - др. закон) уређује заштиту и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине. Чланом 6. овог закона прописано је да заштиту и очување природе, у оквиру својих овлашћења, обезбеђују субјекти заштите природе, а тачком 2) истог члана аутономна покрајина одређена је као један од субјеката заштите природе.

Полазећи од тога да се, декларацијом изражава општи став Скупштине Аутономне покрајине Војводине о појединим питањима од значаја и интереса за покрајину или питањима од ширег привредног, културног или политичког значаја, а имајући у виду обавезе аутономне покрајине у систему заштите животне средине, стекли су се услови да Скупштина Аутономне покрајине Војводине овом декларацијом изрази своје ставове, основна опредељења и приоритетне активности покрајинских органа у овој области.

ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Заштита животне средине једна је од области којима се бави екологија – наука о животној средини.

Под заштитом животне средине подразумева се предвиђење свих негативних последица било којом људском акцијом, интервенцијом, односно променом у средини, у циљу спречавања узрока деградације, загађивања или уништавања животне средине и прекомерног трошења ресурса и простора. Под тим именом подразумева се и преузимање низа мера (законских, техничких, технолошких) које на најбољи начин могу да спрече узроке или да ублаже или отклоне последице.

Један од основних концепата економике природних ресурса и животне средине јесте концепт одрживости, односно одрживог развоја. Одрживи развој представља интегрални економски, технолошки, социјални и културни

развој, усклађен са потребама заштите и унапређења животне средине, који омогућава садашњим и будућим генерацијама задовољавање њихових потреба и побољшање квалитета живота.

Циркуларна економија представља инструмент за реализацију циљева одрживог развоја и подразумева дугорочно улагање у сировинску и енергетску ефикасност, уз смањење штетних емисија, замену фосилних горива обновљивим изворима и производњу и трговину одрживим производима.

Законом о заштити природе заштићена подручја дефинисана су као подручја која имају изражену геолошку, биолошку, екосистемску и/или предеону разноврсност и због тога се актом о заштити проглашавају заштићеним подручјима од општег интереса.

Поред наведене Декларације о животној средини и развоју (Рио декларација), на еколошком самиту одржаном у Рио де Жанеиру 1992. године усвојен је још један изузетно важан документ - Агенда 21 (Програм активности за 21. век), који представља декларацију о намерама и обавезивање на одрживи развој у 21. веку. Једно од поглавља Агенде 21 је и поглавље о улози локалних власти. Наглашена је њихова кључна улога у конкретној примени одрживости на локалном нивоу.

ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ, КОЈА ОБУХВАТА И ИЗВОРЕ ОБЕЗБЕЂЕЊА ТИХ СРЕДСТАВА

За реализацију ове декларације није потребно обезбедити финансијска средства. Процена и обезбеђење финансијских средстава вршиће се приликом доношења аката којима ће се ова декларација спроводити.